

YTTRANDE
2017-03-15

Riksteatern
Dnr: Ku2016/02380/KO
2017-03-10

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkande SOU 2016:69

En inkluderande kulturskola på egen grund

Sammanfattning

Riksteaternⁱ ställer sig positiv till utredningens förslag vilka sammanfattas i en strävan mot en ny, förstärkt och sammanlänkad infrastruktur för landets kommunala kulturskolor. Riksteatern menar att förslaget kan utgöra en grund för kulturskolorna att möta de utmaningar de står inför vad gäller digitalisering, individualisering samt behov av kunskapsutveckling, erfarenhetsutbyte och utvärdering.

Riksteatern förordar,

- att regeringen fastslår nationella mål för den kommunala kulturskolan.
- att ett Nationellt kulturskolecentrum inrättas under Kulturrådet.
- att statsbidrag för regional samordning och utvecklingsbidrag inrättas.
- att en förstärkning av utbildningsvägarna genomförs enligt förslaget.
- satsningen på kulturskolerelaterad forskning.

Riksteatern anser att frågor om kulturskolornas framtida organiseringsform ytterligare behöver utredas.

Riksteaterns synpunkter och förslag

Riksteatern menar att de föreslagna nationella målen är ett bra stöd i en strävan att göra kulturskolorna mer jämlika och tillgängliga. För att få dessa mål att bli effektiva krävs samtidigt en översyn av kulturskolornas organisationsform.

Den kommunala kulturskolan bedriver idag en relativt exklusiv verksamhet. 2015 var endast 15 % av eleverna i barn och ungdomsskolan aktiva i kulturskolornas terminsvisa ämneskurserⁱⁱ. Utredningen pekar samtidigt på stora ojämlikheter mellan vilka barn i samhället som tar del av kulturskolornas verksamhet. Därtill finns en skevhet i fråga om vilken konstform som dominerar, musik utgör idag 75 % av de kommunala kulturskolornas verksamhet.

I utredningen hänvisas till ett flertal studier i området som visar hur en pedagogisk verksamhets innehåll, dess undervisningsformer och dess institutionella organisering är tätt sammankopplade och påverkar varandra. Det innebär bland annat att en önskan om förändring av undervisningsformer främst är avhängigt av organisationsformen och det pedagogiska inne-

hållet, och mindre av målformuleringar. Kunskapen om hur innehåll, undervisningsformer och organisationsformer hänger ihop gäller alltså även för kulturskolan.

Ett annat exempel för kulturskolans del kan urskiljas i ambitionen att kulturskolor ska stödja en strategi där kulturverksamhet ska nå alla barn och unga. I förslaget antas att den nuvarande organisationsformen med främst kommunala huvudmän självständigt kan nå ett sådant mål. Men då endast mycket få kulturskolor bedrivs av en annan huvudman än kommunen kan utredningen inte säga något om alternativa vägar för att nå målet om kultur till alla barn. Kulturskolans organisationsform är historiskt kopplad till kommunala ambitioner och till musiken. Enskild undervisning är en stark tradition inom denna konstform och eftersom denna verksamhet dominerar blir enskild undervisningsform normerande även för andra konstformer. Ensidigheten i organisationsformen riskerar därmed motverka både en utveckling av undervisningsformerna och en breddad rekrytering av elever.

Om ambitionen är att få en mer jämlik och tillgänglig kulturskola kan kopplingen mellan innehåll, undervisningsformer och organisationsform inte underskattas. Utredningen har, menar Riksteatern, inte tagit denna aspekt i tillräcklig beaktande i sin analys. Möjliga reformer som skulle kunna stärka verksamhetens jämlikhet och tillgänglighet kan därmed ha förbisetts.

Riksteatern stödjer förslaget om bidrag till regional samordning som ska främja samverkan mellan kulturskolorna. Samtidigt behövs en stimulans även för en utökad samverkan mellan kulturskolor, det civila samhället, folkbildningen och privata aktörer med målet att bidra till att utveckla kulturskolornas organisationsformer. En djupare samverkan dessa organisationer emellan kan möjliggöra kulturskolornas kontakt med barn och unga från olika delar av samhället. En samverkan kan potentiellt möjliggöra en breddad rekrytering och en ökad möjlighet att fånga upp barns egna, unika och många gånger skiftande intressen. En breddning av innehållet i verksamheten är samtidigt en förutsättning för att utveckla kulturskolornas undervisningsformer. I förlängningen handlar detta även om att komma tillrätta med den snedrekrytering ifråga om social och etnisk tillhörighet som idag finns på landets konstnärliga högskoleutbildningar.

Utifrån denna utgångspunkt föreslår Riksteatern att en kompletterande utredning om kulturskolans organisationsformer genomförs. En sådan utredning ska ge förslag på hur samverkan mellan kulturskolor, det civila samhället, folkbildningsorganisationer och privata aktörer kan utveckla kulturskolornas organisationsformer med målet att stärka dess jämlikhet och tillgänglighet.

I detta ärende har Magnus Aspegren beslutat. Isak Benyamine har varit föredragande.

Hallunda den 10 mars 2017

Magnus Aspegren, VD Riksteatern

ⁱ Detta yttrande utgår från Riksteaterns inriktningsmål från 2016. Riksteatern är en folkrörelse som äger en scenkonstinstitution där professionella kreatörer och ideella krafter möts på jämlika villkor. Verksamheten bedrivs utifrån tre perspektiv: *Scenkonst* genom produktion och arrangemang, *engagemang* genom den ideella verksamheten och *kunskapande* genom bland annat expert och kompetensutvecklingsuppdrag från Kulturdepartementet. Barn och unga är en prioriterad målgrupp i verksamheten. Genom att turnera scenkonst i landets skolor och genom verksamheten LÄNK har Riksteatern kontinuerlig kontakt med landets skolor och kulturskolor. I samverkan med Stockholms universitet bedriver Riksteatern magisterutbildningen "Drama och tillämpad teater" vilken bland annat har kulturskolepedagoger som målgrupp. Riksteatern bedriver sin verksamhet med hänsyn till den generella principen av jämlikhet såsom den uttrycks i svensk lagstiftning och i internationella överenskommelser. Vi eftersträvar en mångfald på, bakom och framför scenen.

ⁱⁱ Kulturskolan har under de senaste tre åren ökat sitt elevantal i ämneskurser med 12 % till 224 000 elever. Jämfört med verksamheten i slutet av 70-talet framstår det, utifrån utredningens siffror, som en betydande minskning. Jämförs verksamheten med idrottsrörelsen, vilket görs flera gånger i utredningen, och som ju också är en frivilligverksamhet för barn och unga, är skillnaderna i tillgänglighet mycket stora. Idrottsrörelsen har 977 000 aktiva barn och ungdomsmedlemmar mellan 6 - 18 år vilket utgör knappt 70 % av alla elever i barn och ungdomsskolan (se vidare i Kulturskolerådet (2015) *Kulturskolan i siffror* samt RF Verksamhetsberättelse (2015) *Idrotten i siffror*).